

župnik in deželni poslanec v Hrenovicah, in dr. J. Vargha, c. kr. useučilišni profesor v Gradci, po 5 gld., gospoda dr. Rudolf Globočnik v Gradci in Davorin Meško, kooperator pri sv. Barbari v Halozah, po 3 gld., gospod v. Benedikt Schludes, gimn. profesor v Št. Paulu na Koroškem, 2 gld. in gospod J. Bradaška, kr. upok. gim. vodja v Gradci, 1 gld. — Za vse te preblage darove izrekajo podpisani v imenu opravičnega odbora imenovane zaloge v imenu vseh onih, koji uživajo dobroto tega zavoda, javno najiskrenejšo zahvalo. Bog plati! Dr. Greg. Krek, c. kr. vseučilišni profesor, t. č. predsednik, s. r. Josip Lendovšek, n. gimnazijalni učitelj, t. č. blagajnik, s. r. Janko Bezjak, stud. phil., t. č. tajnik, s. r.

Od Devic Marije v Puščavi. Prav željno smo pričakovali poštenega in pravičnega krčmarja blizo cerkve sv. Ane. Zakaj če je človek prišel lačen in žejen pa ni bilo za dobiti kaj. Posebno ob shodih je navrelo časih mnogo ljudstva od daljnih krajev, ki so zahtevali jesti, piti in prenočiti pa ni bilo druga kakor ta beseda: nimamo. Sedaj smo dobili pridnega krčmarja, ki toči dobro pijačo in postreže vsakemu prav vro. Tukaj potepljejo se agenti in ponujajo knjige in table, pa so vse hpredrage in še po vsebini malo vredne. Pokažite takim agentom dveri in si rajši naročite Slovenskega Gospodarja.

Od Drave. (Šulvereinerjem pod nos.) Muttersprache, Mutterlaut, wie klingst du so wunderbar! Te besedice nemškega pesnika mi pridejo večkrat na misel in me tako rekoč silijo izraziti sledečo misel: z veseljem pogledujem otročice, kateri so še le pred komaj četrt letom vstopili v šolo; prijetno mi doni v ušesih že gladko jim tekoči materni jezik; a zopet mi druga misel kali moje veselje. Vidim namreč med otroki, katere je slovenska mati rodila, tudi jako majhno število (4) šolaric, katerim zibelka ni na slovenski zemlji tekla, kateri so mi vendar ravno tako ljubi, rekel bi še ljubši, kakor ednaki mi v krvi. Marsikteri bi vendar tukaj vprašal zakaj? Žalost me namreč obhaja, kedar pomislim, da sem primoran v tujem jeziku jim prvo podlago k poznejšemu življenju dajati. A kakšna je ta podlaga? Le slab viher, in razrušeno je vse. Kako vendar more misliti učitelj, kako mu vendar more biti pri srci, ako celi množici slovenskih otrok zabija v nemškem jeziku vednosti v glavo? In če še je ta učitelj sam slovenske krvi! Ali ga ne gane sladka materina beseda, s katero so mu otroci primorani odgovarjati. še večkrat ga povprašati? Ali ga ne boli srce, kedar pomisli, da on svojemu narodu ovira napredovanje? Mislím, da kakor se ne dajo duševne moči nemškega otroka s slovenskimi besedami buditi, da ravno tako mora slo-

venski otrok zabit ostati, če se mu v šoli naenkrat materni jezik z nemškim nadomestuje. Slavni grški pedagog Sokrat pravi, da je vednost nekaj v duši spečega, kar se pa lahko s vprašanji vzbudi. A kako pa se mora to zgoditi, če otrok vprašanja ne razume? Iz tega majhnega izgleda, akoravno v nasprotnem pomenu, se lahko razvidi, kakšen vspeh pač mora imeti delovanje učiteljev na šolah nemškega „šulvereina“.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarica odpeljala se je z nadvojvodinjo Valerijo v Wiesbaden na Nemškem. Valerija, najmlajša hčer cesarjeva, je zaročena z bratrancem nadvojvodom Francem. — Državni zbor ima zopet precej burne seje, ker pri obravnavi proračuna imajo poslanci priliko razne pritožbe in želje svojih volilcev vladi naznanjati. Poslanci se te pravice često poslužujejo. Znamenito bilo je zlasti, kako je dr. Vitezič razlagal napačno sedanjo avstrijsko politiko v Istri, Primorskem in Gorici, kder pešica Italijanov nemilo tlači Slovence in Hrvate ter tako pot nadelava Italiji, ki uže dolgo tam rovlje in preži na ove dežele, da jih našemu cesarju vzame. Za njim je dr. Vošnjak tožil, kako se štajerskim Slovencem krivice godijo, napredek povsod ovira. Pomagal mu je tudi baron Goedel, ko je zavrnil strastne in abotne čenče Hammer-Amboss-Schmiedererjeve. Govore priobčimo po stenografskih zapiskih. Kajti ovači bi Gospodar vselej bil konfisciran, ko bi tako pisal, kakor poslanci govoriti smejo. Poslancev govore pa slobodno objavljamo. Za vravnavanje Save dovoli se 40.000 fl., Savinje 8000 fl., Mure 53700 fl., Drave na Koroškem 150.000 fl., za deželne bramborce 4,279.000 fl. za žandarje 4,601.000 fl. Naučni minister predložil je črtež postave, po kateri se ima pomnoženo delo katehetom plačevati. — Delavei velikih fabrik v Šleziji in Moravskem so slabo plačani in so vsi naenkrat delo ustavili, da tako gospode prisilijo k zboljšanju plače. — V Insbruku je porotna sodnija urednika lahonskemu listu „Independente“ v Trstu, renegata Juretiča obsodila na 11 mesecev v ječo. — Na Vogerskem gibljejo se nasprotniki Judov močno in skušajo pri volitvah prijatelje židovske podreti. Ti so v Czegledu imeli volilni shod, predsedoval je judovski prijatelj Ugron pa hipoma prilomasti Verhovay s protijudovskimi pajdaši in razžene ves shod, Ugron je hudo ranjen.

Vnanje države. Rusi pograbili so Merv in sosedne Turkomenske dežele in tako pridobili 100.000 konjenikov za vojsko. Od Orenburga skozi Sibirijo do Velikega ocejana hočejo potegniti železnico, kakoršno imajo Ame-

rikanci. — Bismark je v državnem zborni očital, da liberalci povsod delajo na to, da bi cesarje in kralje odpravili in republike osnovali, kder bi si oni žepo polnili. Tega pa on ne bode trpel, dokler bo še kaj živ. — Francozi so Kitajce natepli v Tonkinskem, vzeli mesto Bak-Ningh; Kitajci so slabi vojaki in so sramotno bežati začeli, ko so slišali francoske puške in kanone pokati. Mahdijevi Arabi v Afriki so pa pravi junaki. Njihov Digma-paša je Angleže blizu Suakima napal, eno brigado razdeval, okolo 200 Angležev pobil, da so ti začeli bežati zapustivši kanone. Sedaj pritisnete pa dve novi brigadi, Angleži vržejo Arabe, pridobijo kanone zopet in postreljajo okolo 3000 sovražnikov. Vkljub tej zmagi se pa Angleži od morja daleč v deželo nikakor ne upajo. — Italijanski minister Sella je naglo umrl. — Španskega kralja skušajo republikanci zopet iztirati. Mnogo oficirjev bilo je v zaroto zapletenih pa reč se je izvedela in je njihov glavač, general Tarre, uže pod ključ djan. — Angleški minister Gladstone je zbolel. Za njim utegnejo konservativci priti do oblasti.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slov. Štajerskem.

Uže l. 1678 začela so se na nebu in zemlji prikazovati nevarna znamenja. Po letu je bila nestrpeljiva vročina, — pa vkljub temu vedno bolj mokrotno. Vsled strašnih ploh, ki so se avgusta vlivale, narastle so na spodnjem Štajerskem vse reke ter napravile semtertje mnogo škode. V jeseni vlačile so se smradljive megle po zemlji in kužile zrak, ki je bil zelo nezdrav. Pri slov. Gradci in tudi niže Maribora umrli so nekteri prav naglo — s sumljivimi znamenji, — v Celji pa je davila in morila uže nesrečna kuga. Zato so se tudi v Mariboru bali, da njim bo novo leto morivko prineslo. Pa l. 1679 še za Maribor ni bilo posebno nesrečno, dasi ravno je vreme v tem letu bilo zelo nenavadno in nezdravo. V Ruški okolici imeli so sicer neko nalezljivo bolezen pri sv. Lovrenci v puščavi pa meseca julija uže tudi kugo, — ali ta še v tem letu ni razsajala tako hučo, kakor l. 1680 in naprej.

Soditi po poročilih, davila je kuga najpred ob koroški in nemško-slovenski meji ter je prišla za Dravo v Maribor. Od ondot se je razširila ne le po Dravskem polji, ampak tudi po Slov. goricah.

V Soboti začeli so ljudje za kugo umirati uže v spomladi l. 1680 in preden se je leto končalo, stalo je več hiš praznih. Nekteri so trdili, da so kugo dobili vsled zavživanja kruha, kterege so si bili iz nezrelega in na peči posušenega žita spekli, drugi so pa bolezen pri-

pisovali strupeni sapi, ki je s Koroškega bila čez gore pihnila; — sploh je bilo med ondotnim ljudstvom še od časa tako imenovanih skakavcev mnogo vraž in krivih ver. Kot zdravilo proti kugi rabili so borovico in sladki janež, na kužne rane so pa polagali posušene krapavice. Je kdo umrl, so ga takoj z železnimi vilami na gare vrgli in odpeljali na pokopališče.

Strašno moralo je biti pri sv. Lovreci v puščavi, kajti ondi jih je od avgusta do konca decembra l. 1680 umrlo za kugo 382 in sicer: v avgustu 55, med njimi dne 19. avgusta tudi župan Franc Prikhl, septembra 111, oktobra 131, novembra 67, in decembra 18. Kaplan o. Avguštin Ternošek, benediktinec od sv. Pavla na Koroškem, bil je od vlade imenovan kužni duhovnik. Trpel je mnogo, pa si tudi nabral nevenljivih zaslug za večnost.*)

V Mariboru oglasila se je kuga uže meseca junija l. 1680. Pa vkljub temu, da je v mestu in predmestji umrlo več oseb, večinoma prav naglo, se za to ni nihče zmenil. Reklo se je, da so imeli vročinsko bolezen. In tako se je zgodilo, da se je kužni strup vedno bolj širil in celo mesto okužil.

Proti koncu meseca junija bilo je videti, kakor bi kuga hotela prenehati, a kmalu je začela moriti z novo močjo. V veliki bolnišnici, ki je stala nedaleč od kužnega pokopališča umrli so v nekterih dnevih ne le vsi strežniki, pogrebci in grobarji, ampak tudi nekteri zdravniki in duhovniki; pa tudi zunaj ni bilo bolje. Zato se je polastil ljudi tolik strah, da za najboljše plačilo ni bilo dobiti človeka, ki bi hotel bolnikom streči in mrličje pokapati. Morali so nje k temu prisiliti.

Še le dne 23. junija je vlada v Gradec zvedela, kako žalostno se v Mariboru godi. Takoj je ukazala tamošnjemu zdravniku dr. Jerneji Tacco, naj njej o razmerah v Mariboru poroča. Iz njegovega poročila posnamemo tukaj le nektere stvari: (Konec prih.)

Smešnica 12. O priložnosti sv. birme vprašajo župnik starega moža: Vi oče! povejte nam lucke ali tuje grehe. Starček vstane: Sklene svoje roke in tako-le odgovori: gospod! jaz svojih lastnih grehov nevem, kako pa bi te še lucke ali „ptujske“ grehe mogel vedeti. Snežnički.

Razne stvari.

(Javna zahvala.) Ljutomerski uradniki, duhovniki, tržani in učitelji so na uljudno prošnjo šolskega vodstva v množenje bukvarne za deško in dekliško šolo blagovolili darovati

*) J. Orožen, das Bisthum und die Diözese Lavant I. 407.